

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проєктів в Україні

РОЗВИТОК АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ

Матеріали круглого столу

**Кафедра нотаріального, виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Координатор проектів ОБСЄ в Україні

РОЗВИТОК АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ

**Матеріали круглого столу
(Київ, 15 грудня 2021р.)**

Київ • 2021

Редакційна колегія:

ХОТИНСЬКА-НОР Оксана Зіновіївна, завідувач кафедри нотаріального, виконавчого процесу та адвокатури, прокуратури, судоустрою ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор

КУХНЮК Дмитро Володимирович, доцент кафедри нотаріального, виконавчого процесу та адвокатури, прокуратури, судоустрою ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент, адвокат

КРИЖЕВСЬКА Олена Олександрівна, доцент кафедри нотаріального, виконавчого процесу та адвокатури, прокуратури, судоустрою ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук

За науковий зміст і виклад матеріалу відповідальність несе автор та науковий керівник

Розвиток адвокатури України в умовах реформування системи правосуддя: матеріали круглого столу. (Київ, 15 грудня 2021 р.) / редкол.: О. З. Хотинська-Нор та ін. Київ: «Компанія ВАІТЕ», 2021. – 138 с.

Збірник містить матеріали круглого столу «Розвиток адвокатури України в умовах реформування системи правосуддя», який відбувся 15 грудня 2021 р. за участю відомих вітчизняних науковців та практиків, аспірантів, студентів.

Видано за підтримки Координатора проєктів ОБСЄ в Україні. В цій публікації висловлено виключно погляди авторів. Вони не обов'язково збігаються з офіційною позицією Координатора проєктів ОБСЄ в Україні.

Прилуцький С.В. Змагальність конституційного судового процесу: «так» чи «ні»?	61
Рабовська С.Я., Беспалов О.О. Медіаційна робота адвоката на стадії виконання судових рішень.....	65
Снідевич О.С. Щодо окремих недоліків врегулювання представництва у проекті Закону про примусове виконання рішень №5660 від 14.06.2021.....	68
Стефанчук М.М. Адвокатура в Україні: пошук моделей врядування.....	70
Фурса С.Я., Фурса Є.І. Нагальні питання в адвокатурі України.....	74
Хотинська-Нор О.З. Етика позапроцесуальних відносин адвокатів і суддів.....	78
Щербанюк О.В. Аналіз права на професійну правничу допомогу у рішеннях Конституційного суду України.....	81

АСПІРАНТИ

Демидюк О.Б. Адвокатура та Вища рада правосуддя: параметри взаємодії.....	84
Зальотін В.М. Медіаційна компетенція нотаріуса та адвоката: порівняння та окремі проблеми реалізації.....	87
Кондратова І. Етична основа взаємодії адвоката, суду, прокурора в судовому процесі.....	90
Маліневський О.М. Зловживання процесуальними правами: шляхи законодавчого врегулювання.....	93
Українець О.Б. Значення адвокатури для легітимації судової влади.....	97

СТУДЕНТИ

Герасимчук К.С. Заборона ототожнення адвоката з клієнтом як одна з гарантій адвокатської діяльності.....	101
Горішна К.В. Механізм захисту прав адвокатів: іноземний досвід.....	103
Граділь Д.І. Адвокатська монополія в Україні: зберегти чи скасувати? ...	106
Грушко А.С. Міжнародні стандарти організації та діяльності адвокатури в Україні.....	110
Дуброва А.І. Забезпечення доступу до професійної правничої допомоги: національні тенденції та зарубіжний досвід.....	112
Ковальчук Д.Р. Методи налагодження психологічного контакту з клієнтом під час консультативної роботи адвоката.....	115

сприяючи досягненню спільних цілей. Однак, на першому плані – розсудливість, обачність, поміркованість, стриманість і такт обох суб'єктів взаємодії, які в силу професійного статусу повинні бути сповненні розуміння значення та поваги до фаху, статусу один одного.

Використана література:

1. Case of Bagirov v. Azerbaijan (applications nos. 81024/12 and 28198/15). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22fulltext%22:\[%22Bagirov%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-203166%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22fulltext%22:[%22Bagirov%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-203166%22]})
2. Кодекс суддівської етики, затверджений XI черговим з'їздом суддів України 22 лютого 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
3. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text
4. Коментарі щодо Бангалорських принципів поведінки суддів. Вересень 2007 рік. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/komentari-bangalorski-9818bfbb11.pdf>

Щербанюк О.В.,

доктор юридичних наук, професор
завідувач кафедри процесуального права
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича,

АНАЛІЗ ПРАВА НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ У РІШЕННЯХ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Конституційне право на професійну правничу допомогу входить у правовий інститут прав і свобод людини і громадянина, який є основою правового статусу особи. У цьому контексті право на професійну правничу допомогу має найвищу юридичну силу та підлягає правовому захисту.

Правова допомога є багатоаспектною, різною за змістом, обсягом та формами і може включати консультації, роз'яснення, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, захист від обвинувачення тощо. Вибір

форми та суб'єкта надання такої допомоги залежить від волі особи, яка бажає її отримати. При цьому у передбачених законом випадках, зокрема для захисту прав і свобод дітей, неповнолітніх батьків та для захисту від обвинувачення, відповідні державні органи, їх посадові та службові особи під час здійснення своїх повноважень зобов'язані забезпечити надання зазначеним особам необхідної правової допомоги. Право на правову допомогу – це гарантована державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права. Конституційний Суд України зазначає, що гарантування кожному права на правову допомогу в контексті частини другої статті 3, статті 59 Конституції України покладає на державу відповідні обов'язки щодо забезпечення особи правовою допомогою належного рівня. Такі обов'язки обумовлюють необхідність визначення в законах України, інших правових актах порядку, умов і способів надання цієї допомоги. Проте не всі галузеві закони України, зокрема процесуальні кодекси, містять приписи, спрямовані на реалізацію такого права, що може призвести до обмеження чи звуження змісту та обсягу права кожного на правову допомогу [1].

Положення частини першої статті 59 Конституції України «кожен має право на правову допомогу» треба розуміти як гарантовану державою можливість будь-якій особі незалежно від характеру її правовідносин з державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, юридичними та фізичними особами вільно, без неправомірних обмежень отримувати допомогу з юридичних питань в обсязі і формах, як вона того потребує [1].

Діяльність адвокатів у конституційному судочинстві пов'язана з певними труднощами, оскільки при прийнятті рішення адвокати не досить обізнані з особливостями конституційного провадження по розгляду конституційних скарг Конституційним Судом України і адвокати досить часто враховують при поданні скарги винятково позицію захисту прав довірителя, що при прийнятті рішення про прийнятність скарги Конституційним Судом України недостатньо. Не враховуючи особливості конституційно-правового доказування, адвокати багато уваги приділяють саме обставинам справи, а не суті порушеного конституційного права чи свободи законом, застосованим в остаточному судовому рішенні, що призводить до відмови в прийнятті конституційної скарги.

У Висновку Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасуван-

ня адвокатської монополії), Суд вказує, що поняття «надання професійної правничої допомоги» не тотожне поняттю «представництво особи в суді». Надання професійної правничої допомоги здійснюють адвокати, натомість представництво особи у суді може бути здійснене за вибором особи адвокатом або іншим суб'єктом. З аналізу частини першої статті 131-2 Конституції України у системному зв'язку з її статтею 59 впливає позитивний обов'язок держави, який полягає в гарантуванні участі адвоката у наданні професійної правничої допомоги особі з метою забезпечення її ефективного доступу до правосуддя за рахунок коштів держави у випадках, передбачених законом [2].

На нашу думку, реалізації конституційного права на професійну правничу допомогу в конституційному судовому процесі буде сприяти запровадження спеціалізації адвокатів на наданні професійної правничої допомоги в Конституційному Суді України, можливості врахування особливостей конституційного провадження та знання адвокатами юридичних позицій Конституційного Суду України.

Отже, особливе місце в юридичному механізмі захисту конституційних прав і свобод належить Конституційному Суду України, який самостійно та незалежно здійснює конституційне правосуддя. Складність конституційного контролю визначає важливе значення адвоката як представника в конституційному судовому процесі при розгляді конституційних скарг.

Використана література:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09#Text>.
2. Висновок Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 31 жовтня 2019 року № 4-в/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004v710-19#Text>.

**РОЗВИТОК АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ**

**Матеріали круглого столу
(Київ, 15 грудня 2021р.)**

Видається в авторській редакції